

Gods ontferming: 'Ben ik ontrouw, u blijft altijd dezelfde', gezang 160.

Ds L.J.Joosse - 2011/12

Preek Ester 1 en 2

tekst 2: 22-23

Liturgie voor de morgendienst:

Votum en groet – psalm 89: 1 en 3 – wetslezing – psalm 119: 28 en 29 – Schriftlezing Ester 1: 1 – 5 en 2: 19–23; - psalm 90: 1 en 2 – tekstlezing Est. 2: 22-23 – preek – gezang 160: 1 en 2 – slotzang na collecte psalm 89: 5 en 6 - zegen.

Liturgie voor de middagdienst:

Votum en groet – psalm 89: 1 en 3 – Schriftlezing Ester 1: 1-5 en 2: 19-23 – psalm 90: 1 en 2 – tekst Est. 2: 22-23 – preek – gezang 160: 1 en 2 – geloofsbelijdenis zingen: gezang 170 A – slotzang na collecte psalm 89: 5 en 6 – zegen.

Alle psalmen en andere liederen zijn genomen uit het GKV-kerkboek.

ds L.J. Joosse - 2011/12

Gemeente van de Here Jezus Christus,

Misschien zat u al Bijbellezend te denken: Dit is een verhaal uit een ver verleden. Wat kunnen we daar nog mee? Het is toch al lang voorbij? Wij leven nu in een totaal andere wereld! Vroeger was alles anders!

Ja, dat klopt. Neem de politiek. Ester leefde onder een dictator, wij in een democratie. Sociaal en economisch kunnen wij terugvallen op verzekeringen en voorzieningen. Als je ziek wordt, is er een vangnet. Als je geen werk hebt, heb je recht op een uitkering. Je bent niet meer vóór alles aangewezen op je familie of op je vrienden. Er zijn instanties die helpen, je valt terug op de samenleving.

Dat was in het Perzische rijk totaal anders. En daarin hadden Ester en Mordechaï een bijzondere plaats. Maar hun wereld is voorbij, verleden tijd. Kun je dan aan hun leven voorbijgaan?

Vergis je niet, jongelui, brs, zrs, gemeente! Want één ding is nog precies hetzelfde. Ook nu draait het in ons leven om de vraag: hoe sta je tegenover de Here? En ook: Wat voel je voor anderen? Wat voor relatie heb je met de mensen om je heen? En vooral: Hoever ga je mee met de mensen en met wat er gedaan wordt in onze samenleving? Hoever denk jij en praat je mee met de mentaliteit van mensen vandaag?

Denk het je in, vaders en moeders, dit verhaal van Ester 1 en 2. Wat zou je ervan vinden als je dochter thuis komt en zegt: ik ga meedoen met een miss-verkiezing in onze provincie? Of nog meer, als ze zegt: ik ga meedoen met de miss-world-verkiezing? Stel je voor dat je nicht naar je toekomt en zegt: ik heb me ingeschreven voor de miss-world-verkiezing.

Hoe reageer je dan? Zeg je als neef, of als vader en moeder net als Mordechaï: 'ja, doe mee! Dat komt mij goed uit om nog meer carrière te maken in de kring van koning Ahaveros'? Of zou je zeggen: zoek het zelf maar uit! Je bent voor jezelf verantwoordelijk. Je moet het zelf weten? Wat zeg je als ouders als je weet dat je dochter dan geen tijd heeft om naar de kerk te gaan en nergens aan mee te doen in de gemeente? Zeg je dan: prima hoor! Ga net als

Ester een jaar lang aan jezelf werken. Volg allerlei massages en cursussen voor huid- en lichaamsverzorging om er vooral prachtig uit te zien?

Wat doe je, als je dan vooruit weet, zoals Mordechaï, dat je kind of je niet totaal geen tijd heeft om naar de kerk te gaan, laat staan twee keer op een zondag. Een jaar lang zelfs niet toekomt aan wat voor Bijbelstudie ook. Geen catechisatie, geen vereniging of persoonlijk Bijbellezen. Ze zal zes maanden lang volledig bezig zijn met een soort massage-oliebad. En na een half jaar ondergaat ze nog eens weer zes maanden een ander soort bad om er uiteindelijk zo goed uit te zien dat anderen versteld staan over haar uiterlijk.

Ongetwijfeld besteedt u ook aandacht aan u zelf, jullie ook jongens en meisjes en u, brs en zrs. Daar is op zich niets mis mee. Maar ga jij vandaag zover met je wereld mee? Gebruik je alle middelen en alle tijd om er uit te zien als een of andere ster?

L.J.Joosse-2011/12

Wat zijn er ook vandaag veel mogelijkheden. Je kunt een facelift krijgen, meedoen met wellness en fitness activiteiten. Je kunt dus ook nu opgaan in jezelf en je lichaams- en huidverzorging! Of ben je als christen gewoon tevreden met jezelf, omdat je je voor alles een kind van de Here weet? Daar komt nog iets bij.

In deze twee hoofdstukken vind je bij Ester noch bij neef Mordechaï ook maar iets van een of andere betrokkenheid bij de kerk, betrokkenheid bij Jeruzalem. Zeg maar bij kerkopbouw of bij dat waar de gemeente, Gods volk mee bezig is.

Mordechaï adviseerde Ester zelfs: Zeg niet dat je naar de kerk gaat en vooral niet dat je bij Gods volk hoort: verzwijg dat. Zeg ook niet dat je joodse familie hebt.

Zeggen jullie, jongelui, brs en zrs, zoiets tegen elkaar: Laat de mensen om je heen niet weten dat je naar de kerk geweest bent? Dat kan inderdaad immers nadelig zijn!

Daarom ligt hier een diepe vraag voor ons allemaal. Niet voor onszelf alleen, maar vooral als je denkt aan de Here God. Hoe kan de Here, de God van Israël, zich met *deze twee* mensen inlaten en deze mensen gebruiken? Dus kerkmensen die zich op geen enkele manier voor de kerk inspanden. Het lijkt wel of het ze niets kan schelen wat er met de gemeente, met Gods volk gebeurt!

Die vraag brengt ons tot de kern van dit verhaal. En als we dit eerlijk lezen, hoor je de stem van Gods evangelie. Dit verhaal draait nog altijd hierom: God ontfermt zich over zijn volk. Dat klinkt bijvoorbeeld ook door in psalm 90 en in gezang 160, zoals we psalm 90 zongen en straks gezang 160 gaan zingen. Daarom nu de boodschap van onze tekst:

Onze redding of verlossing rust op Gods ontferming.

Daaruit leren we minstens tweeërlei:

- (1) God spaart wie Hij wil; anders gezegd: Hij laat in leven wie Hij wil;
- (2) God draagt op de handen wie Hij liefheeft, draagt hen het leven en de eeuwen door

Onze tekst vertelt allereerst dat God voor koning Ahasveros zorgt. God zorgt ervoor dat de koning in leven blijft en aan de macht blijft. Hij liep gevaar. En hij niet alleen. Dat gold ook Ester en Mordechaï. Laten we daar goed bij stil staan.

Als je de eerste twee hoofdstukjes van dit boek leest, kun je denken: het begon zo prachtig voor die twee. Maar aan het eind van het tweede hoofdstuk rijst de vraag: gaat het mis? Loopt het nu fout voor alle drie: Ahasveros, Ester en Mordechaï? Kijk naar deze drie belangrijke mensen.

Ester is in gevaar. Je kunt denken aan geslachtsziekten (2:19). Weer een hele rij meisjes of jonge vrouwen wordt er geselecteerd om het bed te delen met de koning. Ester krijgt

concurrentie. Maar dat wist zij van te voren. Zij zou niet de eerste zijn, ook niet de laatste die het bed met de koning zou delen. Bovendien is er meer aan de hand dan eventuele jaloezie van andere jonge vrouwen, of problemen met geslachtsziekten.

Haar positie, zelfs haar leven loopt gevaar. Als het plan slaagt om de koning te doden, waar blijft zij dan? Dan is ze haar positie, mogelijk haar leven kwijt.

En hoe staat het met Mordechai?

Er staat in onze tekst dat Ester het plan aan de koning moet doorspelen. Het staat er letterlijk en opzettelijk: *namens* Mordechai moet ze dat doen. Mordechai wil er zelf beter van worden. Hij wil de informatie over dat slechte plan uitbuiten. Dat is echt weer Mordechai. Hij heeft hard gewerkt om hoog op de maatschappelijke ladder te komen. Daarom zei hij eerder tot Ester: doe mee met die miss-verkiezing. Het was voordelig voor hem. Het bracht hem tot in de koningspoort, zie vers 19 en nog weer vers 21: het is de tijd dat Mordechai in de poort van de koning zat. Dat is geen opmerking om ons te laten weten waar die man de hele dag uithing! Nee, de bedoeling is om te vertellen dat hij een publieke en zeer hoge functie had gekregen. Hij was onderdeel geworden van de hofhouding. En dat in het grote wereldrijk van de Perzen! Zo wist hij wat er aan het hof speelde. Wat er gedaan, gezegd, zelfs gefluisterd werd.

Onze tekst zegt dat Ester namens Mordechai naar de koning moet. Zij dient de koning nu duidelijk te maken dat zij geheime info heeft van Mordechai. Dat was voor Ester riskant. Het ging immers om intieme, vertrouwelijke informatie!

De koning kon achterdochtig worden. Hij kon gaan denken: wat hééft mijn vrouw met die man in mijn hofhouding? Zij heeft zelfs gevoelige, geheime en vertrouwelijke informatie van hem. De koning werd echter volledig in

L.J.Joosse-2011/12

beslag genomen door de inhoud van de boodschap. Hij lette niet op *wie* dit meedeelde, maar op *wat* er werd verteld.

Mordechai wilde hem dit laten weten. Hij liep ook gevaar. Ga maar na. Als het plan van die twee bodyguards die dag en nacht bij de koning waren, slaagt, dan is Mordechai zijn baan kwijt en zijn leven niet zeker. Revolutie betekent dat de koning met *al zijn medestanders* uit de weg worden geruimd. Nieuwe mensen grijpen de macht, de vorige elite wordt opgeruimd! Reken maar! Mordechai heeft er alle belang bij dat het plan wordt verijdeld. En hij wil bovendien de koning laten zeggen dat de ontdekking aan hem te danken is! En nu Ahasveros. Zeker hij loopt gevaar. Maar het plan is dus gelekt en ontdekt. De koning neemt de info serieus. Hij laat het uitzoeken en neemt maatregelen.

Dus is ook vandaag nog de vraag: Waarom liet de Here deze koning met zijn hofhouding in leven? Daarop is het antwoord: omdat de Here doet wat Hij zegt, wat Hij *toezegt*! Dat is zeer verstroostend als je begrijpt wat hier wordt verteld! Wat hier wordt opgelegd. Dan gaat de wereld van God voor je open!

We begonnen te lezen bij vers 1 van hoofdstuk 1. Want dit Bijbelboek en onze tekst is te begrijpen vanuit heel het Oude Testament. Dit verhaal staat in het kader van al wat tevoren is gezegd en geschreven. Jesaja profeteerde het: er komt een Perzische machthebber op de troon van deze wereld die Israël alle ruimte zal geven om de kerk, de tempel weer op te bouwen.

Hoe zat die tijd in elkaar? Konden Ester en Mordechai meedoen met de kerk en zich inspannen voor de gemeente, voor de herbouw van Jeruzalem?

Het antwoord is: ja! De ballingschap was immers voorbij: 70 jaar lang zou Israël ballingschap ondergaan om zijn onverschilligheid en zonde te boeten. Maar na 70 jaar zou er een andere tijd aanbreken. Dat is de tijd van Ester. Het Perzische rijk was doorgebroken en de vervulling van Gods toezegging was aangebroken. Daarin past het verhaal van Ester.

Enige tijd geleden hadden twee profeten met Davids nakomeling Sesbazar gezegd: we gaan terug! De tempel mag en moet herbouwd worden in Jeruzalem. Dat hadden die twee profeten Haggai en Zacharia samen met Sesbazar met veel pijn en moeite voor elkaar gekregen. De tempel was hersteld.

De duivel zal in die tijd hebben gedacht: 'daar staat wel een gebouw, een mooie kerk voor de eredienst. Maar ik zal zorgen dat er geen mensen zijn, en dat het gebouw leeg blijft!'

In de tijd van Ester gaat satan op pad om het volk te vernietigen, uit te roeien. Als dat plan doorgaat, is er geen mens meer in de kerk voor de offerdienst in Jeruzalem, geen mensen meer voor de kerkdiensten van Gods volk.

Welnu, het boek Ester vertelt ons: het volk blijft bestaan!

Na Ester komt het boek Ezra. Hij zegt: we leven nog en moeten ook naar Jeruzalem terug. Want de tempel is er en het volk is in leven gebleven. Maar het volk moet gaan leven naar de wet van Mozes. Het leven van de joden moet onder beslag komen van Gods heerschappij. Daarom ging Ezra even later in Jeruzalem aan het werk. Hij wilde na Ester alles voor de gezinnen en huwelijken van Gods volk op orde brengen. En wel zo, dat ieder zou leven naar wat Mozes had geleerd.

En dan weer zo'n 20 à 30 jaar later zegt Nehemia: nu nog de stad Jeruzalem. Ook hij gaat aan de slag. Met als gevolg dat de muren van Jeruzalem uit het puin verrijzen.

Zie je nu de Here voor je, gemeente, jongelui? Israël zou 70 jaar worden gegijzeld door de machten op aarde. Hij had toegezegd dat een Perzische koning aan Israël vrijheid van religie zou teruggeven. Maar als Israël uit gijzeling wil vrijkomen, moet er een losprijs worden betaald. Zo beloofde God zelf die losprijs te betalen. Dat had Jesaja geprofeteerd.

Ester begint dan ook in vers 1 van hoofdstuk 1 meteen te vertellen: God vervult letterlijk wat Hij heeft gezegd. Kijk maar: De losprijs die Jesaja noemde, vind je terug in Est. 1:1. Het wordt letterlijk vervuld. Dat zie je open gaan als je Jesaja 43 (vers 14) vergelijkt met Ester 1 vers 1. Daar staat het: Vanuit het oosten gezien zal de beloofde Perzische vorst regeren van India af over het midden-oosten heen tot ver in het westen in Egypte, zelfs tot in diep Afrika, namelijk tot in Nubië toe.

Met andere woorden, God gaf Ahasveros zijn grote wereldmacht. En dat als losprijs voor Israël om de kerkdiensten te behouden en Israël in leven te laten! Daarom liet God deze koning in leven en gaf Hij hem uitgebreide macht in de wereld. God had deze koning als losprijs zijn grote macht beloofd om Israël in leven te laten.

Dáárom gaat het geplande feest van de bodyguards niet door. Zij krijgen de doodstraf! En straks blijkt dat God onder deze koning zijn volk in leven laat, al is dat dan ook niet aan Ahasveros zelf te danken! De Here laat in leven wie Hij wil overeenkomstig zijn plan.

Let op, gemeente. Nu gaan we Gods ontferming niet omdraaien.

Je zou bij Ester, Mordechai en Ahasveros kunnen denken: God laat hen in leven en zij kunnen gewoon hun eigen gang blijven gaan. Dat kan ik dus ook. Alsof je lekker kunt blijven leven zonder dat je je bij de kerk betrokken voelt. Alsof je over God het idee kunt hebben en dat idee kunt doorvertellen: Als er een God bestaat, zal Hij mij toch ook wel een keer aannemen en zich over mij ontfermen!

Je kunt niet met de hand op dit Bijbelboekje zeggen: als er een God is, dan ontfermt Hij zich wel een keer over mij. Ik kan gewoon mijn gang gaan, bijvoorbeeld alleen en volledig aandacht geven aan mijzelf, of het nu je huid betreft, je lichaam, je carrière of iets anders. Nee, lees dit wel eerlijk: God laat inderdaad leven wie Hij wil.

Maar dat is geen vrijbrief je eigen gang te blijven gaan. Lees het verhaal om des te meer te beseffen hoe blij God is met jou, wie je ook bent. Hij ontfermt zich over jou, over onze wereld.

Dan besef je: het is genade dat ik leef, dat ik een lichaam heb, goed werk, een baan heb, etc. etc.

Dan leef je ten diepste niet uit de rechten van de mens zoals velen om je heen. Zij zeggen vaak zoiets in hun hart: Als je gelooft, verdien je het dat God naar je omziet. Nietwaar? Het kan zo gemakkelijk dat je met de samenleving ten diepste meegaat en meedenkt. Als er een ongeluk gebeurt, of je raakt ziek, kun je denken vanuit mensenrechten. In de trant van: dat mag mij niet gebeuren. Dit past niet bij mijn leven. Want ik heb recht op een goed lijf, op een gave huid, op een goede opvoeding en op succes, etc.

Is de Here, is zijn belofte dan een soort levensverzekering dat je niets overkomt? Nee, elke dag en elke morgen, 's avonds laat en 's nachts denk je, als je echt gelooft en op God vertrouwt: Jezus heeft het voor mij verdiend dat ik leef, en dat ik dit of dat ontvang. Jezus heeft het voor mij verdiend dat ik dit of dat meemaak, of niet.

Elke dag zie je dan Gods ontferming over je, als de werkelijke reden dat je leeft en bestaat, dat je werk hebt, een lichaam en een ziel.

Daarom is het belangrijk nog even verder te kijken naar onze tekst: God draagt zijn volk op de handen het leven en de eeuwen door, omdat Hij ons liefheeft.

De koning onderzocht of het bericht klopte. Het bleek waar te zijn. De twee betrokken mannen werden op een paal gespietst. Dat was toen de manier om de doodstraf te voltrekken.

Straks overkomt het Haman, terwijl hij dacht Mordechaï te kunnen spietsen.

Onze tekst zegt: In het bijzijn van de koning werd dit moordenaarsplan van de twee bodyguards genoteerd in de Perzische kronieken. En dan staat er een punt. Is dat niet veelzeggend? Dat was toch niet normaal. Dat klopt toch niet?

Je kunt begrijpen dat de koning er zelf bij wil zijn. Het wordt niet in een van de vele vertrekken of zalen van het paleis door een of andere secretaris opgeschreven. Dat had gekund. Een secretaris zal hebben geschreven. Er staat letterlijk: 'in het bijzijn van de koning' wordt het genotuleerd. En dan volgt er ...? Niets! Ja, nog een punt!

Er zijn verklaarders die menen dat dit stukje van hoofdstuk 2 vanaf vers 19 er een beetje bij hangt. Alsof hier even een zijweg wordt ingeslagen. Het zou in dit boekje gaan om Ester en Mordechaï, ook om het volk, Israël.

Maar het gaat, denk ik, niet minder om Ahasveros. In onze tekst vinden we zelfs de sleutel voor het vervolg. Straks zal worden verteld dat de koning onrustig wordt, niet kan slapen.

Dan blijkt dit verhaal een keerpunt in te luiden voor Gods volk, voor de kerk.

Nogmaals, waarom staat er een punt?

Mordechaï zal toch een beloning hebben verwacht. En hebben mogen verwachten? Het was hem er toch om te doen dat de koning van Ester zou horen, dat hij(!) het plan had ontdekt?

De koning had het aan hem te danken dat het werd verijdeld. Dan verwacht je daar toch wat voor terug? Ja, dat was ook toen normaal! Net als vandaag.

Als je echt je best doet voor je ouders, dan verwacht je toch een blijk van waardering? En op school verwacht je toch ook iets terug? Als jij ervoor zorgt dat het leven op school niet geterroriseerd wordt door de verkeerde mensen? Zo gaat dat toch ook op je werk in de samenleving? Als jij je inzet voor jouw bedrijf, het zelfs van de ondergang redt, dan is het toch normaal dat je een beloning, misschien een lintje krijgt? Jongelui, gemeente, zie je het voor je? De secretaris legt zijn pen neer. De koning kijkt tevreden naar wat er geschreven is. Dat is alles, zegt onze tekst! Het staat genoteerd hoor, ja dat wel, maar dat alleen! Mordechai's naam staat in de boeken.

ds L.J.Joosse – 2011/12

Maar vanaf het begin in de Bijbel lees je dat het gewoonlijk anders ging.

Denk aan Jozef. Hij stond, goed aangekleed, voor Faraó. Hij had de dromen uitgelegd van zeven jaar overvloed en zeven jaar ellende voor velen van hoog tot laag in het midden-oosten. De koning was hem erg dankbaar voor zijn uitleg. Hij beloofde Jozef. Hij werd onderkoning, maar dat bedoel ik niet.

Daar ging, zegt Mozes in Gen. 41, iets aan vooraf. De koning zei: 'neem deze jongeman, zet hem op een paard, rijdt hem de stad rond. Laat iemand voor hem uitgaan en luidroepen door de straten: Zo doet de koning met wie hem liefheeft, wie zijn belangen goed behartigt.' Dat overkwam Jozef in de hoofdstad van Egypte. Datzelfde gebeurde met Mordechai. Maar niet meteen!

Ahasveros kon naderhand niet slapen, lag onrustig te woelen. Toen riep hij een knecht en vroeg: 'lees me wat voor'. De knecht pakte de kronieken. Hij sloeg precies op wat wij nu voor ons hebben. Dit verhaal.

Was dat toeval? Nee, beslist niet. De koning vroeg toen nog onrustiger: 'staat er verder niets? Welke beloning kreeg die man Mordechai?' Niets, zo is het antwoord. De koning voelde onmiddellijk dat hij iets had nagelaten. Dat moest hersteld!

Haman werd erbij geroepen en kreeg de vraag voorgeschoteld: 'wat voor beloning past zo iemand?' Het antwoord van Haman paste helemaal in hun traditie. Haman zei: 'Zo iemand moet op het koninklijke paard rondgereden en aan het volk getoond worden. Dat overkwam Mordechai toen inderdaad.

Begrijpt u het? Ja toch? Het is op Gods tijd dat Mordechai werd verhoogd! Hij moest geduld hebben. Hij moest wachten tot God hem bij wijze van spreken op het paard tilde en door de straten droeg.

In dit alles zien we Gods beloning en liefde werkelijkheid worden. Althans, in onze tekst nu nog even niet! Dat is ook veelzeggend.

God laat op zijn tijd letterlijk zien wie Hij liefheeft en zegent!

Zo vergaat het ons toch ook? Als wij bidden tot God dan gaan we in ons gebed de Here toch niet voorschrijven wanneer de verhoring moet intreden? Voor Hem denken en zeggen op welke tijd wij goede middelen moeten krijgen en de juiste therapie om van ziekte te worden verlost? En wanneer de genezing zal volgen, of wanneer ons succes zeker zal zijn?

Schrijven wij niet vaak onbewust aan Hem onze tijd voor, het moment dat wij de gevolgde therapie gezegend willen zien? Zijn wij niet vaak ongeduldig? Je geeft je in dat alles toch ten diepste over aan de tijd die God voor jou bepaalt? Want het is aan Hem om het moment van ons succes te bepalen. En de tijd dat we een goed en gezond bestaan zullen hebben onder de mensen.

Zie je hoe bemoedigend deze tekst is? Hoe diep en wonderlijk goed dit alles naar God wijst? Ons verhaal tekent het gewone doen van voorname mensen. Daarin voel je de boodschap voor iedereen van hoog tot laag, vroeger en nu, voor de kerk van alle tijden!

Wij ontvluchten ook onze wereld niet. We doen als Ester en Mordechai met de mensen, met onze samenleving mee. We maken gebruik van de middelen, ook om er goed uit te zien en zo mooi mogelijk over te komen. Maar ligt daarin jouw rust en zekerheid, jongens en meisjes, brs en zrs?

Nee, ten diepste heb je rust door Godsvertrouwen, door de zekerheid dat God doet wat Hij jou, o.a. bij je doop, heeft beloofd, toch? Hij zorgt dat je elke dag op tijd kunt opstaan, dat je kunt leven en op zijn(!) tijd ontvangt wat je nodig hebt.

Laten we dan in geloof zingen wat zoveel eeuwen voor ons geklonken heeft en wat hopelijk ook nog na ons gezongen zal worden. Ik doel op wat gezang 160 onder woorden brengt.

Laten we zorgen dat de kerken niet leeg raken. Maar dat Gods volk leeft in Godsvertrouwen.

Dat we er samen zijn en samen geloven om elke dag en elke nacht God te prijzen. Zijn ontferming, Zijn genade te prijzen, en dat tot in eeuwigheid!

Amen